

СТАНОВИЩЕ

от

проф. д-р Тереза Тренчева

Зам.-ректор по научноизследователската и международна дейност
Университет по библиотекознание и информационни технологии

за дисертационен труд

на тема:

**“Индикатори за изследване на информационното поведение
на потребителите в университетските библиотеки в България”**

за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“

по професионално направление:

3.5. Обществени комуникации и информационни науки,

докторска програма

„Теория на научната информация“ – Информационно обслужване“

Автор на дисертационния труд:

Боряна Филипова Козарева

Научен ръководител:

доц. д-р Елица Лозанова-Белчева

СОФИЯ

2021

1. Биографични данни и справка за образователната и научна дейност на кандидата.

Боряна Филипова Козарева е редовен докторант по професионално направление: 3.5. Обществени комуникации и информационни науки, докторска програма „Теория на научната информация“ - Информационно обслужване“ към Катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика“ във Философския факултет на СУ „Кл. Охридски“ в периода 2017 г. - 2020 г.

През 2005 г. завършва ОКС магистър в спец. Счетоводство и контрол, а през 1999 г. завършва Софийски университет, Философски факултет, Катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика“ – ОКС Магистър, спец. Библиотечно-информационни науки.

Боряна Козарева има богат професионален опит, като към настоящия момент е Директор на Дирекция „Библиотечна и издателска дейност“ в Селскостопанска академия.

2. Актуалност и значимост на изследвания проблем

Дисертационният труд на тема: **“Индикатори за изследване на информационното поведение на потребителите в университетските библиотеки в България”**, разработен от **Боряна Филипова Козарева** е посветен на актуални и значими проблеми, произтичащи от редица предпоставки. Промяната в комуникационните модели и използването на новите информационни технологии се налага не само в ежедневието, но и в научноизследователския и образователния процеси. Преди повече от година в световен мащаб бе обявена пандемия от Covid-19, която наложи въвеждането на извънредни мерки, включващи затваряне на институции, преминаване в дистанционна форма на работа и обучение и други. Не останаха незасегнати висшите училища и техните библиотеки, които трябваше да работят в изцяло нови условия. Тази ситуация им помогна да установят силните и слабите страни в дейността си и предприемането на конкретни стъпки за тяхното преодоляване.

Ролята на университетските библиотеки като част от научните библиотеки в страната е да удовлетворят потребностите от информация на обучаващите се, преподавателите, учените, специалистите и изследователите. Възникването на информационна потребност, търсенето, намирането, използването и предаването по-нататък на тази информация е в основата на информационното поведение на всеки един индивид. Важно за библиотечните и информационните специалисти е да познават добре своите потребители, техните потребности, предпочитания по отношение на търсена информация и методи за търсене. Не трябва да се забравят и проблемите, които потребителите срещат в процеса на работа с информация, които могат да имат различен произход - поради незнание на потребителя или недостатъчно добра организация на ресурсите и услугите на библиотеката.

Казаното дотук, а и много други несподелени съображения от теоретическо и практическо естество, определя **тематиката на представения дисертационния труд като напълно съвременна, полезна за днешния и перспективна за утрешния ден.**

3. Оценка на научните резултати

Представеният за становище дисертационен труд според автореферата е с общ обем 263 стандартни страници, разделен на увод, три глави, заключение, използвани източници и 11 приложения (в обем от 28 страници). Научният апарат съдържа над 175 заглавия, от които 43 на български език, 2 на руски език, 119 на английски език и 11 на немски език. Източниците са разнообразни, авторитетни и пълноценно са използвани в текста на автора. Цитираната научна литература е не само релевантна за темата, но при подбора на заглавията е търсено обособяването на поне три нива на анализ: /1/ историко-теоретичен анализ на проблема; /2/ анализ на европейския и световен опит; /3/ анализ на национално ниво.

Избраната **структура на дисертационния труд** следва общоприет стандарт в научните изследвания, като свидетелства не само за отлично познаване на изследваната проблематика, но и за стремеж изложението да се подчини на ясно дефинираните изследователски цели. Организацията на изложението свидетелства, че текстът е внимателно и многократно обмислен и съобразен с природата на изследването, но също така трябва да отбележа впечатляващата дисциплинираност при следването на избраната логика.

Дисертационният труд е коректно представен в изготвения от докторанта **автореферат**. В него е подчертана актуалността на проблематиката, целта, задачите, обекта, предмета, методологията, изследователската хипотеза, ограниченията, обхвата и апробацията на научната разработка. В обхвата на автореферата синтезирано е представено съдържанието на увода, три глави, изводите, заключението и насоките за бъдеща изследователска работа. Включва също така приносните моменти и публикациите по дисертационния труд.

4. Оценка на приносите в дисертационния труд

В съдържателен аспект дисертационният труд показва, че авторът познава много добре предметната област и може да има както теоретични, така и приложни приноси в нейното развитие,.

Обект на изследването са университетските библиотеки в България като институции в ролята им на основен източник за информационно осигуряване на образователния и научноизследователския процес във висшите училища.

Предмет на изследването е информационното поведение на потребителите на университетски библиотеки и неговите основни аспекти за изследване: специфика на

информационното поведение; методика и методология за оценка на потребителското търсене на информация; индикатори, които се използват за неговото проучване и причини, които налагат неговото изследване.

Цели и задачи на изследването

Основни цели на дисертацията са:

1) чрез изследване на международната и националната практика да се докаже ползата от изследването на информационното поведение на потребителите в университетските библиотеки, за да могат те (библиотеките) адекватно, бързо и качествено да удовлетворяват техните информационни потребности;

2) да се изведат индикатори и да се създаде теоретико-приложен модел за изследване на информационното поведение, който да съответства на условията на развитие на българските университетски библиотеки, като предоставя възможности за изследване на потребителите в различен контекст според необходимостта на конкретната библиотека.

Приносът на труда:

- Направен е анализ на интернет сайтовете на висшите училища за установяване на наличието на собствени сайтове на библиотеките, информация за тях, както и данни за контакт. За някои от тях констатирана липса на информация за наличието на библиотека, липсващи данни за контакт или посочването само на стационарен телефон за връзка .
- Направено е проучване на информационното поведение и информационните потребности на потребителите на библиотеките към висшите училища като предпочитаната форма е прекият контакт с потребителите. Публикуваните резултати от такива проучвания са твърде малко и по-скоро на тях трябва да се гледа като изключение, а не на съществуваща практика.

Ще конкретизирам оценките си за достоинства и приносите на дисертацията в два пункта.

Първо, изборът на тема. Темата несъмнено е дисертабилна, тъй като предполага комплексно изследване, целящо да работата с информационни продукти в българските библиотеки.

Второ, формулирането на основната изследователска цел. Боряна Козарева определя точно и ясно една изследователска цел и задачи, а именно *„Да се направи проучване на научната литература, за да се представи историческото развитие на моделите за изследване на информационно поведение и да се дефинират основните*

понятия, които се използват в дисертационния труд. Да се проучи нормативната уредба за дейността на университетските библиотеки в България с цел да се анализират условията, в които те работят, за да се оцени степента им на ориентиране към потребителите ...“. Така дефинираната изследователската цел свидетелства за зрялост, комплексност и балансираност на анализа, в резултат на който се представя цялостна и динамична картина на един актуален проблем и анализира спецификите му. Приемам обекта, предмета и използваната методология в дисертационното изследване.

Публикациите и участията в научни форуми свидетелстват за натрупаният изследователски интерес на докторантката към темата, но също така бележат и етапите в изследователския процес и съответните им конкретни резултати.

5. Заключение

Дисертационният труд напълно отговаря на изискванията в Чл. 6, ал. 3 от Закона за развитие на академичния състав, а именно на първо място показва, че кандидатът притежава задълбочени теоретични знания и способност за самостоятелно научно изследване; и на второ място съдържа, както научни, така и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос.

Гореизложеното ме кара убедително да изразя своята **«положителна оценка»** на предоставеният ми за становище дисертационен труд, като препоръчам на уважаемите членове на научното жури, да гласуват за присъждането на г-жа Боряна Филипова Козарева на образователната и научна степен «Доктор» 3.5. Обществени комуникации и информационни науки, докторска програма „Теория на научната информация“ – Информационно обслужване.

15.09.2021 г.

Член на журито:

проф. д-р Тереза Тренчева